

Bio-profily miest a obcí Slovenska

Projekt bol podporený Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom Programu Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizuje Nadácia Ekopolis v spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska a SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien.

Projekt: Bio-profily miest a obcí Slovenska

Obdobie realizácie: júl 2013 - december 2014

Príjemca podpory: Strom života (občianske združenie), Bratislava

Financovanie: 41 376,00 € (AOI 90 % = 37 230,00 €)

„Chceme, aby mladí ľudia poznali a spoluvytvárali životné prostredie, aby identifikovali a vážili si hodnoty, ktoré ich obklopujú. Aktívnou komunikáciou s predstaviteľmi samospráv spoznávajú environmentálne súvislosti, ktoré ovplyvňujú kvalitu ich života. Mladý človek, ktorý pozná tieto súvislosti, bude mať aj väčší záujem podieľať sa na ich riešení v budúcnosti.“ Vladimír Dobias (koordinátor environmentálnej výchovy)

Realizátor projektu Strom života

Občianske združenie Strom života sa vyvinulo z prvého ochranárskeho hnutia detí a mládeže už v roku 1979. Strom života bol známy najmä tábormi, ktoré organizoval po celom Slovensku. Organizácia má nielen z tohto obdobia za sebou množstvo úspešných projektov zameraných na ochranu kultúrnych a technických pamiatok. V roku 1990 získala štatút občianskeho združenia, v roku 1992 vznikli prvé Kluby, v roku 2005 získala akreditáciu na vysielanie dobrovoľníkov na Európsku dobrovoľnícku službu, v roku 2008 vzniká sieť koordinátorov environmentálnej výchovy, v roku 2013 začala s tvorbou programov a implementáciou metodiky NTC pre materské školy a v roku 2014 úspešne dokončila cezhraničný projekt s partnermi z Rakúska zameraného na trvalo-udržateľný rozvoj samospráv a tvorbu učebníc environmentálnej výchovy pre 2. stupeň ZŠ.

Silné stránky a kvality Stromu života sú zakotvené v aktivitách, ktoré sú realizované rôznymi formami: celoročné projekty, víkendové a prázdninové pobytové akcie, Vzdelávacie aktivity v rôznych formách, práca s dobrovoľníkmi a komunitami, edičná činnosť, rôzne voľnočasové aktivity pre deti, mládež a dospelých a aktivity, ktoré majú podporiť samofinancovanie organizácie a zviditeľniť ju v odbornej i laickej verejnosti.

Organizácia má v súčasnosti vyše 7000 členov. Členská základňa je tvorená predovšetkým deťmi do 15 rokov, ktoré sú združené do 175 Klubov Stromu života po celom Slovensku.

Strom života dáva priestor na zmysluplnú sebarealizáciu v oblasti, v ktorej možno slobodne a tvorivo pracovať v prospech prírodných a kultúrnych hodnôt. Základom spolupráce je rešpektovanie odlišností a rôznych názorových prúdov. Strom života je organizácia, ktorá snahy a aktivity členov všestranne podporuje, oceňuje a zviditeľňuje. Organizácia prináša príklady dobrej praxe environmentálnej výchovy nielen pre školy, Kluby a rôzne záujmové združenia, ale je inšpiráciou aj pre samosprávy a miestne komunity, ktoré tak môžu nájsť spoľahlivého partnera pre spoluprácu a rozvoj. Strom života pomáha v ľuďoch prebudiť skryté schopnosti a rozvinúť zručnosti potrebné na to, aby dokázali chrániť a zveľaďovať hodnoty a prostredie, ktorého sú súčasťou.

Projekt

Hlavným prínosom projektu je aktívna účasť členov na monitoringu svojho lokálneho životného prostredia. Vďaka vytvoreným metodikám a interaktívnej webovej stránke sa podarilo aktivizovať členov a „vyhnať“ ich von do terénu mapovať svoje okolie. V metodikách majú okrem teoretickej prípravy aj presný návod ako postupovať. V rámci projektu navštívili alebo oslovili zástupcov samospráv a spoločne sa venovali vybranej environmentálnej téme. Projekt umožnil zakúpiť niekoľko prístrojov a pomôcok. Vo všetkých monitoringoch vyplňali účastníci niekoľko dotazníkov a interaktívne záznamové karty, do ktorých zapisovali výsledky svojich meraní. Veľkým prínosom pre organizáciu je vytvorených a aktualizovaných 35 publikácií. Tvoria východiskový metodický materiál pre praktickú environmentálnu výchovu v mimoškolskom vzdelávaní. Druhým hlavným mechanizmom tvorby bioprofilov je vytvorená nová subdoména Stromu života – www.sombio.sk, ktorá poskytuje priestor pre verejnú diskusiu medzi mapovateľmi, pedagógmi, predstaviteľmi dotknutých samospráv a verejnosťou.

Mapovatelia zaznamenávali údaje do elektronických záznamových kariet, ktorých výsledky sa premietli do mapy bioprofilov. Každá zapojená samospráva tak zbiera „body“, resp. percentá. Čím vyššia hodnota bioprofilu, tým je „enviro“ alebo „bio“ renomé samosprávy lepšie. Bioprofil je akýmsi zrkadlom stavu životného prostredia na určitom území a prístupu jeho samosprávy k riešeniu environmentálnych problémov. Monitoring sa rozbehol viac až na jeseň 2014 po zrealizovaní seminárov v Bratislave, Zvolene a v Poprade, kde bol projekt prezentovaný pedagógom a ostaným pracovníkom s mládežou. Vytvorená subdoména okrem diskusných fór a zaznamenávania údajov a ich vyhodnocovania poskytuje užívateľom aj iné možnosti. predstavuje akúsi „členskú sekciu“ pre každého člena, kde si môžu vytvoriť a upravovať vlastný profil, priradovať si iných mapovateľov za priateľov a písať si s nimi, vytvárať vlastné skupiny a prispievať do diskusií, zdieľať dokumenty a fotografie, vytvárať ankety a prieskumy. Pre vedúcich Klubov sú tu k dispozícii formuláre a všetky potrebné dokumenty a materiály Stromu života, potrebné k efektívnej praktickej environmentálnej výchove.

Aj keď má organizácia dlhoročné skúsenosti s riešením projektov a riadením súvisiacej administratívy a účtovníctva, tento projekt považuje z tohto hľadiska za veľmi prínosný. Nákupu prístrojov a pomôcok predchádzalo ich dôsledné vyhľadávanie, čím si rozšírili obzor a nadobudli nové užitočné kontakty v tejto sfére. Niektorým nákupom predchádzalo aj povinné verejné obstarávanie, čo pre niektorých koordinátorov, ktorí mali na starosti tento projekt, bolo niečo úplne nové. Podmienkou úspešného vývoja a konečnej realizácie webovej stránky bolo niekoľko osobných stretnutí s IKT expertmi, kde nadobudli nové poznatky. Nevyhnutnou bola aj neustála komunikácia medzi koordinátormi a IKT expertmi počas testovania a spustenia tejto stránky. Koordinátori si osvojili zručnosti pri administrácii stránky a aktívnom odbornom poradenstve mapovateľom.

Mladí ľudia, a nielen oni, len málokedy vyhľadávajú informácie o výsledkoch monitoringu stavu životného prostredia z vlastnej iniciatívy a hlavne sa nezúčastňujú na zbere a vyhodnocovaní podobných údajov. Tieto monitorings realizované odbornými inštitúciami sa často týkajú len celej krajiny, alebo regiónov a nie lokálneho prostredia, ktoré život týchto ľudí priamo ovplyvňuje. Ak už sa mladí ľudia začnú zaoberať environmentálnymi otázkami lokálneho prostredia, väčšinou nevedia, kde svoje postrehy a poznatky konzultovať, prezentovať a ako ich vyhodnotiť. Vďaka projektu Bioprofily miest a obcí Slovenska títo ľudia lepšie spoznali ďalšie skutočnosti týkajúce sa environmentálnych otázok v ich lokálnom prostredí.

Dlhodobý prínos projektu

Projekt Bioprofily miest a obcí Slovenska vznikol so zámerom dlhodobého prínosu najmä pre členov Stromu života – (mladých ľudí vo veku 10 - 15 rokov) v oblasti pozdvihnutia ich environmentálneho povedomia a súvisiacich vedomostí a zručností. Vzniknuté publikácie a webová subdoména sú základným kameňom praktickej environmentálnej výchovy organizácie. Aj na nich budú stavať súčasní či budúci vedúci Klubov, ich členovia v úzkej spolupráci s predstaviteľmi samospráv aspoň ďalšie roky. Predstavitelia samospráv na celom území Slovenska tak zaznamenávajú záujem mladých ľudí o ich životné prostredie, čo bude mať pozitívny dopad pri ďalších rozhodovacích procesoch dotýkajúcich sa prostredia, v ktorom komunita žije a ktoré spoluvytvára v intenciách SomBio.

Hlavné poučenia a odporúčania pre podobné projekty

- Na tvorbu a aktualizáciu väčšieho počtu metodických materiálov, ako aj na tvorbu interaktívnej webovej stránky je potrebné naplánovať už pri tvorbe projektu personálne a finančné rezervy.
- Pri riešení akýchkoľvek projektov je nevyhnutná neustála aktívna komunikácia medzi členmi riešiteľského tímu. Nielen elektronická či

telefónna, ale predovšetkým osobná. Zoceluje to tím a robí prácu efektívnejšou. Taktiež je potrebná aktívna komunikácia s dodávateľmi služieb.

- Pokiaľ to bude možné, aj v budúcnosti budeme uvažovať o využití tejto grantovej schémy, ktorej ciele korešpondujú s víziami a stanovami Stromu života. Samozrejme tieto granty aj kvôli nie náročnej administratíve, môžeme ostatným organizáciám len odporučiť a nebať sa ísť „do toho“!

English summary

Strom života is an environmental apolitical non-profit organization. It was established in 1979 stemming from the first youth nature conservation movement in the country. It offers programs of environmental education and other activities focused on personal development of children and youth.

The goal of the project was to trigger the interest of people in the quality of their immediate environment, to induce the feeling of responsibility for it, and to learn to exercise their rights in identifying and handling environmental issues. To achieve this goal, an interactive webpage for presenting the results of monitoring the environment as well as for holding public discussions was created. The overall ambition is to promote discussion among young people and with representatives of local governments and the general public.

Main lessons and recommendations:

- Personnel and financial reserves need to be planned and included in the project, if a larger amount of methodological materials is to be created and later updated, and if an interactive webpage is to be designed.
- When working on projects, an active communication within the project team is absolutely necessary. Not only electronic or via telephone, but first of all personal. It helps to make the team stronger and the work more effective. Also, active communication is required with service suppliers.
- If possible, we will consider using this grant scheme in the future again because its objectives correspond with the vision and constitution of Strom života. We can only recommend these grants to other organisations, because their administration is not too hard.